

Edició crítica històrica de 'Sant Rosari'

És el segon llibre de sant Josepmaria analitzat pels experts. "És un llibre -diuen- que el cor l'entén immediatament...".

28/12/2010

L'anàlisi crítica històrica d'un llibre serveix per conèixer millor el seu contingut. S'analitza el context en què es va escriure, la intenció de l'autor, les fonts de les quals es va

nodrir, etc. L'Institut Històric sant Josepmaria Escrivà s'ha proposat analitzar i publicar les obres completes del Fundador de l'Opus Dei. Després de '*Camí*', el primer llibre del sant, ara es publica l'edició crítica històrica de '*Sant Rosari*', que ha estat realitzada per tres teòlegs de la Universitat de Navarra, que han respost a diverses preguntes.

D. Pedro Rodríguez

El teòleg Pedro Rodríguez és autor de l'edició crítica històrica de '*Camí*'. Es tracta d'un volum de 1.200 pàgines, que ha obert la porta a tot un seguit d'anàlisis sobre els escrits del Fundador de l'Opus Dei que s'aniran publicant sota el títol '*Obres Completes de sant Josepmaria*'.

Què va portar a sant Josepmaria a escriure un llibre sobre el Rosari?

El va escriure perquè Déu li empenyia per dins i li "sortia de

l'ànima" expressar aquesta manera contemplativa de tracte amb el Senyor i amb la Verge Maria. Alhora, volia imprimir-lo -va explicar al seu director espiritual- "per tal d'empènyer els nostres amics pel camí de la contemplació". Es referia als joves estudiants i professionals que tractava.

Quines són les novetats més rellevants sobre ' *Sant Rosari* ' que han descobert després analitzar-lo a fons?

Moltes. Vull dir que és molt el que no sabíem i hem après, al llarg de la investigació, sobre la història de la redacció de "

Sant Rosari

". En endinsar-nos en els esborranys, papers i cartes de sant Josepmaria, hem pogut veure com es van gestar les dues fases redaccionals del llibre i aquestes altres peces que al llarg

d'aquests anys es van afegint:
Pròlegs, Notes de l'autor, etc. En un
altre ordre de coses, a mi m'ha
impressionat molt la unitat, que
s'adverteix per tot arreu en aquesta
història, entre lectio divina,
contemplació i testimoni apostòlic.

**La investigació ha revelat alguns
particulars sobre la redacció d'una
sola tirada que va realitzar el sant?**

Aquesta és sens dubte, una de les
principals clarificacions
aconseguides. Ara, com dic,
coneixem tota la història textual de
Sant Rosari, que està descrita punt
per punt en l'edició crítica. Allà em
remeto per no estendre'm ara. És
així, en efecte: sant Josepmaria el va
escriure el 1931, probablement el 6
de desembre, al costat del presbiteri
de Santa Isabel, "d'una tirada", com
ell deia, "en una asseguda", com va
dir alguna vegada Álvaro del Portillo.

Quan es planteja la 4a edició l'any 1945, un bell llibre de butxaca amb dibuixos de Luis Borobio, l'autor decideix fer unes ampliacions textuais en la majoria dels misteris per enquadrar bé la seqüència text-gravats en la paginació del llibre. Els nous textos són, sobretot, passatges bíblics, que se situen deixant intacta la " *tacada* " de 1931.

Aquest "èxit" ens recorda unes paraules de'n Romano Guardini a propòsit del seu interessant llibre sobre el Rosari. Durant més de vint anys va fer esbossos i esbossos, que no li satisfieien. "La tasca més elevada d'un escrit espiritual -diu- hauria d'ésser sens dubte parlar de Déu de tal manera que el cor humà ho entengui immediatament. Però, qui pot fer-ho...? ". Potser aquestes paraules del gran teòleg alemany expliquin el que passa amb *Sant Rosari* , sense esbossos, redactat

d'una tirada: que el cor l'entén
immediatament ...

**És la segona anàlisi crítica
històrica d'obres de sant
Josepmaria. Quins trets espirituals
i literaris són comuns a *Camí* ?**

La redacció de "*Camí*" té un arc de gairebé una dècada -els anys trenta del segle passat- i reflecteix, per tant, la rica i variada experiència espiritual de l'autor en aquests primers anys de la vida de l'Opus Dei. En canvi, com ja he dit, el text emblemàtic de *Sant Rosari* es va escriure en un dia. Però la unitat de tots dos llibres és total. És la mateixa ploma la que escriu "*Sant Rosari*" i determinats punts de "*Camí*", que li són gairebé simultanis.

Una dada interessant: al final de l'edició crítica històrica de "*Camí*" hi ha un índex cronològic dels punts del llibre. Allí es pot veure que en els sis primers dies de la Novena de la

Immaculada de 1931 sant Josepmaria escriu els futurs punts 853, 854, 870, 855, 771, 864, 430 i 857. En el dia setè escriu la "tirada" de *Sant Rosari*. Convido el lector a llegir i pensar aquests punts a la vegada que " *Sant Rosari* ". Comprovarà que, espiritual i literàriament, el patrimoni comú és el sentit de la filiació divina i la vida d'infància.

Quines altres edicions crítiques històriques s'esperen?

Les de la resta de les obres de sant Josepmaria, publicades i inèdites. En la majoria d'elles els investigadors ja hi treballen. Sense pressa i sense pausa... És tasca de bastants anys. Per la informació que tinc, les més properes a l'edició són les obres que segueixen històricament a " *Camí* " i " *Sant Rosari* " entre les obres publicades: " *Converses amb Mons Escrivà de Balaguer* " i " *És Crist que passa* ".

Javier Sesé

Matemàtic i expert en Teologia Espiritual, Javier Sesé treballa, sobretot, en l'estudi de la naturalesa de l'oració, la contemplació, la filiació divina i la centralitat trinitària i cristològica de la vida espiritual, l'experiència i l'ensenyament dels sants com a font de la teologia. Entre les seves obres figura *'Fuentes para la historia del Opus Dei'*, Ariel, Barcelona, 2002; que va publicar en col·laboració amb Federico Requena.

Què aporta *Sant Rosari* a la història d'aquesta devoció mariana tradicional?

En destacaria, sobretot, dos aspectes, entrellaçats entre si: una forma de resar-lo marcadament contemplativa, que mostra, entre altres coses, la fondària a què pot arribar una oració vocal ben viscuda, i l'enfocament d'aquesta oració

contemplativa des de la infància espiritual, que dóna un particular to de senzillesa, tendresa i audàcia al diàleg d'amor amb Déu i amb la seva Mare.

Com s'emmarca aquest llibre en l'experiència interior personal de sant Josepmaria?

En el nostre estudi es mostra amb detall com la redacció de 1931 va venir a culminar uns mesos especialment intensos en la vida interior i apostòlica de sant Josepmaria, marcats per particulars llums sobrenaturals sobre la filiació divina i la infància espiritual, i per una generosa resposta personal a aquestes llums, que va enriquir a fons la seva vida personal i va contribuir decisivament al primer desenvolupament de la tasca de l'Opus Dei.

Què en destacaria des del punt de vista teològic espiritual?

La capacitat d'expressar en poques, però precises i belles paraules, la profunditat dels principals misteris de la vida de Jesucrist i de Maria, assolint una difícil harmonia entre aquests dos elements de l'oració cristiana, que va aconsellar sempre en el seu ensenyament sant Josepmaria: pietat de nens i doctrina de teòlegs.

Constantino Anchel

Teòleg i Investigador del Centre de Documentació i Estudis Josepmaria Escrivà, Constantino Anchel és una de les persones que més coneix la vida de sant Josepmaria.

Cada llibre de sant Josepmaria té un estil particular: punts breus, homilies, relats d'escenes... Què crida l'atenció en aquest sentit de '*Sant Rosari*' ? És singular en la literatura cristiana?

Diu Mons Echevarría, al pròleg, que «molts escriptors i innombrables lectors consideren aquest llibre com una veritable joia des del punt de vista literari, pel seu estil i les seves imatges suggestives, per la claredat de la seva prosa, que el fa assequible a tota classe de persones, independentment de la seva formació cultural o literària, per la profunditat i senzillesa amb que exposa la escenes evangèliques». Els textos de *Sant Rosari*, «són textos que fan, més que diuen», en paraules d'un expert filòleg.

Els problemes que, des del punt de vista de l'expressió literària, presentava " *Sant Rosari* ", eren de no fàcil resolució. L'autor havia de descriure escenes evangèliques molt conegudes i meditades, en un breu espai i d'una manera que el resultat suposés una aportació. I el resultat és una obra que literàriament manifesta espontaneïtat i bellesa.

Com ho resol? Ibáñez Langlois afirma que la clau és «el punt de vista narratiu», pel qual s'introdueix en les escenes com un testimoni ocular, que li permet parlar en primera persona dels esdeveniments que proposa, implicant alhora el lector amb la invenció de personatges que entren en diàleg amb l'autor: el narrador nen i el lector nen.

Quin sentit tenen les il·lustracions en aquesta obra?

El 1934, quan es preparava la primera edició impresa de "*Sant Rosari*", sant Josepmaria va voler que el text fos acompanyat d'il·lustracions. Les va encarregar a l'arquitecte Ricardo Fernández Vallespín, que va buscar la inspiració, són les seves paraules, en els mestres, i va anar en bastants ocasions a la Biblioteca Nacional. Per circumstàncies que desconeixem,

probablement per les dificultats tècniques que presentava a la modesta impremta que es va encarregar de l'edició, "*Sant Rosari*" va aparèixer només amb text.

La següent edició, feta a València el 1939, tampoc va poder aparèixer il·lustrada. Va ser en l'edició de 1945 quan va poder materialitzar aquest desig de sant Josepmaria, comptant amb la bona feina de Luis Borobio.

El desig de sant Josepmaria se situa en la tradició dels llibres sobre el Rosari. Quan comencen a imprimir-se en el segle XV, els textos solen anar acompanyats d'il·lustracions, segons les modalitats que permetia la recentment inventada impremta: els gravats substitueixen les miniatures dels còdexs i intervenen els grans mestres d'aquest art, especialment a Alemanya i Itàlia.

L'interessant és que aquestes il·lustracions no tenen finalitat

ornamental, sinó que s'integren en l'estructura i projecte del llibre. I és que aquestes obres no s'adrecen només a la gent de cultura, sinó també als incultes i ignorants. Han d'estar, per tant, a l'abast de tothom, també d'aquells que no saben llegir: així alimentaran la seva imaginació i memòria amb la contemplació de les realitats divines.

Ha servit " *Sant Rosari* " d'inspiració per a altres artistes?

Luis Borobio va captar molt bé el clima espiritual de " *Sant Rosari* ". Però, com és obvi, no hi havia vinculació necessària entre el text i les belles il·lustracions del jove arquitecte aragonès. La següent edició es va fer a Portugal, i el llibre va aparèixer amb dibuixos d'un autor diferent. De fet, els editors del llibre han buscat constantment, en el riquíssim patrimoni artístic cristià, representacions dels misteris que

sintonitzen amb el text de sant Josepmaria, com es pot comprovar repassant la llista d'edicions que apareix al final de l'edició crítica.

Però també ha estimulat la creativitat de bastants artistes, que han elaborat les representacions de les escenes, d'acord amb el que els suggeria la lectura de l'obra. En aquest sentit, sorprèn com autors de diferents sensibilitats culturals i ètniques han sabut plasmar les escenes dels misteris d'acord amb les tradicions del seu poble, com es comprova en les edicions russes, xineses o de Kenya.